

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 573/2020-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a Jany Laššákovej v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou FELŠÖCI & Partners, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ing. Ján Felšöci, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 81/2004 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 81/2004 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 81/2004 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **5 000 eur**, ktoré jej **j e** Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu
4. Okresný súd Bratislava II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **450,28 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 81/2004. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal sťažovateľke primerané finančné zadostučinenie v sume 12 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia na účet jej právneho zástupcu.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:

3. Sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde 22. marca 2004 domáhala proti žalovanému v 1. rade [REDAKOVANÉ] a žalovanému v 2. rade [REDAKOVANÉ] (ďalej spolu len „žalovaní“) určenia neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Konanie sa pred súdom prvej inštancie skončilo vydaním meritórneho rozsudku z 13. októbra 2016 tak, že žalobe sťažovateľky bolo vyhovené, avšak uvedené rozhodnutie do dňa podania ústavnej sťažnosti nie je právoplatné. Proti rozsudku okresného súdu bolo 28. decembra 2016 podané v mene žalovaného v 1. rade [REDAKOVANÉ] odvolanie zo strany advokáta [REDAKOVANÉ]. Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) bola vec vrátená 8. augusta 2018 bez prerokovania veci na okresný súd s pokynom, aby okresný súd odstránil nedostatok právneho zastupovania žalovaných v záhlaví rozsudku. Okresný súd napokon 24. septembra 2020 vydal opravné uznesenie a spis bol 3. novembra 2020 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej uvádza, že napadnuté konanie sťažovateľka iniciovala a je pre ňu podstatné z dôvodu, že záložné právo zriadené na základe záložnej zmluvy, ktorej neplatnosti sa sťažovateľka v napadnutom konaní domáha, bráni postihnutiu nehnuteľností vo vlastníctve žalovaného v 1. rade [REDAKOVANÉ], ktoré sú jeho jediným exekučne postihnuteľným majetkom. K uvedenému záveru o neplatnosti záložnej zmluvy môže súčasne dospieť jedine súd právoplatným rozsudkom, na základe ktorého následne rozhodne aj kataster nehnuteľností o výmaze záložného práva k dotknutým nehnuteľnostiam a tieto sa tak stanú exekučne postihnuteľnými na uspokojenie judikovaných pohľadávok sťažovateľky.

5. Sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že o jej žalobe podanej okresnému súdu 22. marca 2004 nie je ani v roku 2020, t. j. po viac ako 16 rokoch od jej podania, právoplatne rozhodnuté.

6. Sťažovateľka ďalej uviedla, že odvolanie žalovaného v 1. rade [REDAKOVANÉ] by malo byť odvolacím súdom odmietnuté z dôvodu, že nebolo podané oprávnenou osobou, pretože advokát [REDAKOVANÉ], ktorý ho podal, ho podával v mene žalovaného v 1. rade bez splnomocnenia. V napadnutom konaní bolo ním doložené len splnomocnenie udelené žalovaným v 2. rade, aj to k inej spisovej značke a [REDAKOVANÉ] sa písomne v napadnutom konaní 30. júna 2020 vyjadril, že žiadneho zo žalovaných nezastupuje a spoluprácu ukončil pred piatimi rokmi. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z opravného uznesenia okresného súdu z 24. septembra 2020. Z uvedeného je tak podľa sťažovateľky zrejmé, že vo veci nejde o procesne náročné rozhodnutie a táto situácia

mohla byť okresnému súdu zrejmä už pri podaní odvolania v roku 2016, a teda mal vykonať opravu rozsudku bezodkladne, nie po uplynutí štyroch rokov.

7. Sťažovateľka argumentuje, že okresný súd minimálne 12 rokov nekonal efektívne, bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote, keď nezabezpečil také opatrenia, aby sa najmä pojednávania uskutočnili plynulo, pravidelne a riadnym prerokovaním vecí a aby mohla byť vec riadne a včas predložená odvolaciemu súdu.

8. Sťažovateľka zastáva názor, že v prípade napadnutého konania nejde o právne ani fakticky zložitú vec, keďže nebolo potrebné vypočúvať viacerých svedkov, ale v podstate len strany sporu, ani oboznamovať množstvo listín a vo fáze konania po podaní odvolania bolo potrebné len preveriť zastúpenie žalovaných. Sťažovateľka ďalej uviedla, že svojím správaním neprispela k neprimeranej dĺžke konania, hoci navrhovala jeho prerušenie, no zároveň aj pokračovanie v konaní, a jej právny zástupca sa konania riadne zúčastňoval. Vo vzťahu k hodnoteniu tretieho kritéria, postupu súdu, podľa mienky sťažovateľky vypovedá samotná dĺžka neskončeného súdneho konania v trvaní 16 rokov, malý počet a význam úkonov súdu, z čoho je možné súdiť, že napadnuté konanie vykazuje prieťahy v konaní, ktoré vznikali na strane okresného súdu. V kontexte 16 rokov trvajúceho konania možno podľa sťažovateľky hovoriť aj o odmietnutí spravodlivosti.

9. Sťažovateľka upovedomila ústavný súd, že podala predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní, ktorá bola listom z 5. októbra 2020 vyhodnotená ako dôvodná.

10. Na základe uvedených dôvodov sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

11. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že v predmetnej veci bolo konanie dvakrát prerušené, a to v období od júla 2007 do augusta 2008 (správne má byť od júla 2008 do augusta 2009, pozn.) a v období od februára 2014 do júna 2016. Zároveň poukázal na niekoľkonásobné odročenie pojednávania z dôvodov na strane sporových strán. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá poukázala na to, že od 14. decembra 2015 do 6. januára 2017 bola práceneschopná. Dodatkom č. 5 k rozvrhu práce na rok 2016 bol 29. februára 2016 zastavený nápad v súdnom oddelení 14C, 14Cpr, 14Csr z dôvodu jej dlhodobej práceneschopnosti a k tomuto istému dňu boli všetky nevybavené veci so stavom k 29. februáru 2016 prerozdelené. Dodatkom č. 1 k rozvrhu práce na rok 2017 bolo s účinnosťou od 11. januára 2017 zaktívnené súdne oddelenie 14C, 14Csr, 14Csp, 14P a spisy spätne pridelené. Odkazujúc na chronológiu vo veci vykonaných procesných úkonov, tiež uviedla, že k odročovaniu pojednávania prispeli aj strany sporu.

III.3. Replika sťažovateľky:

12. Sťažovateľka vo svojej replike uviedla:

- a) nesporným faktom je, že ide o vec začatú na podklade žaloby sťažovateľky podanej ešte 22. marca 2004, konanie o ktorej nebolo do aktuálneho roka 2021, t. j. ani po 17 rokoch právoplatne skončené. Tento základný fakt nemožno napraviť ani ospravedlniť správaním strán sporu, ale extrémnym prietahom na strane konajúceho súdu. Na tomto podklade je to predovšetkým súd, ktorému zákon i medzinárodné predpisy ukladajú konať v primeranej lehote bez prietahov, t. j. mal aj nad rámec úkonov strán sporu prijať také opatrenia, aby rozhodol bez prietahov, čo sa vo veci nestalo,
- b) nejde o odborne náročnú vec a táto vec bola rozhodnutá de facto na dvoch pojednávaniach, ktoré sa riadne uskutočnili – 24. januára 2007 a následne až 13. októbra 2016, keď došlo k vyhláseniu rozsudku súdom prvej inštancie,
- c) od roku 2016 nedošlo k rozhodnutiu odvolacieho súdu o odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie, ktorému bola vec riadne predložená až 3. novembra 2020, teda po 4 rokoch od podania odvolania,
- d) pokiaľ ide o prispenie strán sporu k odročovaniu pojednávaní, okresný súd v tejto veci nariadil celkovo 20 pojednávaní, avšak vec bola de facto prerokovaná len na dvoch už uvedených pojednávaniach uskutočnených v rozmedzí 9 rokov. Poukázala na snahu mariť pojednávania zo strany žalovaných a ich právneho zástupcu s motívom predlžovania konania pre účel marenia nárokov sťažovateľky. Úspech exekučného konania, v ktorom dodnes nie je vymožená ani len časť vymáhanej sumy, je pritom závislá od meritórneho rozhodnutia v napadnutom konaní. Výlučne z dôvodu avizovanej neprítomnosti žalovaných (a teda nie z dôvodov na vlastnej strane) sťažovateľka ospravedlnila svoju neúčasť na pojednávaniach konaných 8. októbra 2010 a 30. mája 2011, čo však neznamená, že nemala záujem vo veci konať, avšak usúdila, že súd zjavne pri ospravedlnenej neprítomnosti žalovaných konať nebude, ako sa ukázala prax v tejto veci,
- d) súd sám oznámil sťažovateľke, že odročuje pojednávania nariadené na 25. január 2012, 10. apríl 2013, 12. jún 2013 a 25. október 2013, výlučne kvôli čomu sa sťažovateľka na ne nedostavila, čím nie je pravdou, že by sa tieto nekonali pre neprítomnosť žalobkyne,
- e) sťažovateľka, resp. jej právny zástupca sa zúčastnili pojednávaní nariadených na 24. január 2007, 30. apríl 2010, 2. marec 2011, 21. október 2011, výsluchu žalovaného v 1. rade v ÚVTOS a ÚVV Leopoldov 18. apríla 2013, ďalej pojednávaní 28. februára 2014, 23. júna 2016 a 13. októbra 2016, z ktorých však reálne len na dvoch (24. januára 2007 a 13. októbra 2016) došlo k riadnemu prejednaniu veci a napokon 13. októbra 2016 aj k rozhodnutiu vo veci samej,
- f) súd mal prijať dostatočné opatrenia na to, aby konal v primeranej lehote, a nemal tolerovať nekonečné ospravedlnenia a neprítomnosti žalovaných, pričom neuložil ani jediné poriadkové opatrenie a vykonal celkovo až 20 zjavne neefektívnych pojednávaní,
- g) na základe uvedených dôvodov je jej ústavná sťažnosť dôvodná.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľky tvorí námietka, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré nie je ani po 17 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené, došlo k vzniku zbytočných prietahov takej intenzity, ktoré odôvodňujú vyslovenie porušenia základného

práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako čl. 38 ods. 2 listiny) každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

17. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už označených práv vychádza ústavný súd zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (v primeranej lehote) je naplnené až právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98).

18. V praxi sa vyskytujú aj prietahy, ku ktorým dochádza až po vydaní rozhodnutia, pretože síce už bolo v konaní rozhodnuté, avšak rozhodnutie nebolo sťažovateľovi doručené, resp. nenadobudlo právoplatnosť. Je preto potrebné skúmať aj dĺžku konania, ktoré nebolo právoplatne skončené, hoci prípadne už mohlo byť vo veci rozhodnuté (rozsudky ESLP vo veciach Zarembová proti Slovenskej republike z 23. 11. 2010, bod 19, Sirotnák proti Slovenskej republike z 23. 12. 2010, bod 28, Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, bod 18).

19. Ústavný súd teda akcentuje, že pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj čl. 38 ods. 2 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej konštantnej judikatúry, v súlade s ktorou „*odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov*“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „*tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím*“ (III. ÚS 127/03). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

20. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila i v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP

ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

21. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva tiež to, že v prípade extrémnych prietáhov (prietahy, ktoré možno počítat' v desiatkach rokov) už uvedené faktory strácajú význam, pretože ani právne či skutkovo najnáročnejšie spory nesmú trvať takú dlhú dobu, ktorá už predstavuje podstatnú časť ľudského života. Ústavný súd už mnohokrát vyslovil, že „*oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou*“ (pozri nález sp. zn. II. ÚS 17/2019, bod 32 a tam citované rozhodnutia) a že dĺžka konania počítaná v desiatkach rokov je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a už sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva účastníka takého konania na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 52/01, I. ÚS 582/2015, III. ÚS 169/2017, II. ÚS 17/2019).

22. Európsky súd pre ľudské práva v obdobných prípadoch konštatoval, že vo výnimočných prípadoch môže byť príliš dlhé trvanie súdneho konania považované za zásah do práva na prístup k súdu a neodôvodnená absencia konečného rozhodnutia počas obzvlášť dlhého obdobia môže predstavovať až odmietnutie spravodlivosti (rozsudok vo veci Vassilios Athanasiou a ďalší proti Grécku z 21. 12. 2010, č. 50973/08, § 52).

23. Ústavný súd mal v danom prípade za úlohu zhodnotiť primeranosť dĺžky konania, ktoré začalo 22. marca 2004 a do dnešného dňa nebolo právoplatne ukončené. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľky, jej príloh, ako aj chronológie vo veci vykonaných procesných úkonov doručenej ústavnému súdu okresným súdom ústavný súd zistil, že meritórne rozhodnutie bolo okresným súdom prijaté 13. októbra 2016, no toto rozhodnutie nie je v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatné. Po podaní odvolania proti rozsudku súdu prvej inštancie v mene žalovaného v 1. rade [REDAKOVANÉ] zo strany advokáta [REDAKOVANÉ] bola vec krajským súdom vrátená 8. augusta 2018 bez jej prerokovania na okresný súd s pokynom, aby okresný súd odstránil nedostatok právneho zastupovania žalovaných v záhlaví rozsudku. Okresný súd 24. septembra 2020 vydal opravné uznesenie a spis bol 3. novembra 2020 predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Viac než 17 rokov trvajúce konanie je možné považovať už prima facie za extrémne dlhé a samo osebe je dôvodom na vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to bez potreby bližšieho skúmania konkrétneho priebehu konania. Vzhľadom na takúto extrémnu dĺžku konania nepovažoval ústavný súd za potrebné hodnotiť ani tri východiskové kritériá pre posúdenie toho, či v danom prípade došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru, teda zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu.

24. Na uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že napadnuté konanie bolo v dvoch obdobiach (od júla 2008 do augusta 2009 a od februára 2014 do mája 2016) prerušené, a to uzneseniami z 22. júla 2008 a z 28. februára 2014. V tejto súvislosti je len na okraj potrebné uviesť, že aj keď bolo konanie prerušené na základe návrhu sťažovateľky, fakultatívne prerušenie konania nezavazuje okresný súd povinnosti konať efektívne a zvažovať aj možnosti vykonať iné vhodné opatrenia na odstránenie existujúcej prekážky v konaní (m. m. I. ÚS 142/04).

25. Pokiaľ ide o argumentáciu okresného súdu ospravedlňujúcu dĺžku konania (bod 11 nálezu), ústavný súd len v stručnosti konštatuje, že sa plne stotožňuje s vyjadrením sťažovateľky, na ktoré odkazuje (bod 12 nálezu). Ústavný súd je pri posudzovaní porušenia práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov povinný zohľadňovať celú dĺžku konania. Ústavný súd dáva za pravdu sťažovateľke, že už samotná skutočnosť, že okresný súd prijal meritórne rozhodnutie až po viac ako 12 rokoch od začatia konania a následne mu trvalo ďalšie 4 roky, kým vec riadne predložil na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu, svedčí o tom, že činnosť súdu prvej inštancie nebola efektívna, resp. sústredená.

26. K obrane zákonnej sudkyne, ktorá poukazuje na svoju dlhodobú práceneschopnosť v období od 14. decembra 2015 do 6. januára 2017, ústavný súd uvádza, že jednak táto okolnosť nemala rozhodujúci podiel na celkovej dĺžke napadnutého konania a zároveň podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietáhom v konaní (mutatis mutandis III. ÚS 14/00, I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02). Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03).

27. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia dospel k záveru, že vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania, ktorá je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná, došlo postupom okresného súdu v napadnutom konaní k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 tohto nálezu).

28. Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, prikázal ústavný súd podľa § 133 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov (výrok 2 nálezu).

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

29. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

30. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

31. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 12 000 eur, ktoré odôvodnila tým, že už viac ako 16 rokov od podania žaloby nie je v jej veci právoplatne rozhodnuté, čím je vystavená neustálej psychickej záťaži zo stále prebiehajúceho konania, ktorým

sa musí zaoberať, radiť sa o potrebných krokoch, vec právne analyzovať, čo je spojené aj s neustálym vynakladaním nákladov. Od právoplatného rozhodnutia v tejto veci pritom závisia aj ďalšie kroky, a to výmaz záložného práva z katastra nehnuteľností, ako aj vymoženie pohľadávky v exekučnom konaní. Uvedený stav spôsobuje sťažovateľke ujmu, keďže jej znemožňuje domôcť sa svojho nároku proti žalovanému v 1. rade [REDAKOVANÉ], ktorý zriadeným záložným právom znemožňuje sťažovateľke uspokojiť jej pohľadávku z jeho jediného hodnotného a postihnuteľného majetku. V neposlednom rade poukazuje aj na to, že hodnota nehnuteľností zabezpečených záložným právom sa plynutím času znižuje, čo sťažovateľke tiež spôsobuje nenáležitú ujmu.

32. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadosťučinenia dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

33. Podľa názoru ústavného súdu neskončenie konania právoplatným rozhodnutím za obdobie viac než 17 rokov de facto znamená odopretie spravodlivosti, a preto je bez pochybností namieste priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

34. Ústavný súd vzal do úvahy celkovú doterajšiu dĺžku konania (viac než 17 rokov) a skutočnosť, že konanie stále nie je právoplatne skončené, zároveň však prihliadol na obdobie v trvaní približne 3 rokov, keď bolo napadnuté konanie prerušené na základe návrhu sťažovateľky. Ústavný súd vzal ďalej do úvahy predmet konania, ktorého faktická ani právna komplikovanosť nebola preukázaná, a tiež významný význam napadnutého konania pre sťažovateľku, ktorý je nepochybný. Zohľadnil, že sťažovateľke v zásade nemožno vyčítať, že by sa svojím konaním významnejšie podieľala na celkovej dĺžke konania, no zároveň vzal do úvahy aj v celku indiferentný prístup sťažovateľky k priebehu napadnutého konania, keď nevyužila jednoduché a prístupné prostriedky, ktoré mohli viesť k tomu, aby v jej veci okresný súd konal a rozhodol. Sťažnosť predsedovi súdu na prieťahy v konaní podľa § 62 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov podala až 17. septembra 2020, teda tesne pred podaním ústavnej sťažnosti. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie 5 000 eur podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (výrok 3 nálezu).

VI.

Trovy konania

35. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 450,28 eur.

36. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2020 je 177 eur a hodnota režijného paušálu je 10,62 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Keďže advokát je aj platcom dane z pridanej hodnoty, trovy právneho zastúpenia v sume 375,24 eur sa v danom prípade podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvyšujú o 20 %. Výsledná suma, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke ako náhradu trov právneho zastúpenia, súc viazaný jej návrhom, preto predstavovala sumu 450,28 eur vrátane 20 % DPH.

37. Za úkon právnej služby, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu, ústavný súd nárok na náhradu trov nepriznal, keďže sťažovateľka si nárok na náhradu trov konania za tento úkon neuplatnila a ústavný súd bol v tomto smere viazaný jej návrhom.

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu